

A close-up photograph of several pink flowers with long, thin petals, growing on a dark stem. The background is a soft, out-of-focus green. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds.

Natura 2000 - handleplan 2010 - 2015

Kongeå

**Natura 2000-område 91
Habitatområde H80**

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Esbjerg
Kommune

Vejen KOMMUNE

Udgiver: Vejen Kommune og Esbjerg Kommune
Lay out: Vejen Kommune
Tekst: Vejen Kommune
Forsidefoto: Trævelekroner, Inge Lise Møller Jensen
Kort: ©Kort- og Matrikelstyrelsen og Vejen Kommune
Tryk: Vejen Kommune
Udgivet: December 2012
ISBN nr.: 978-87-7279-490-7

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Baggrund	5
Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	6
Mål for planperioden	9
Forventede metoder og forvaltningstiltag	11
Prioritering af den forventede forvaltningsindsats	14
Forventet effekt	15
Strategisk miljøvurdering	17
Bilag 1-5	19

Resumé

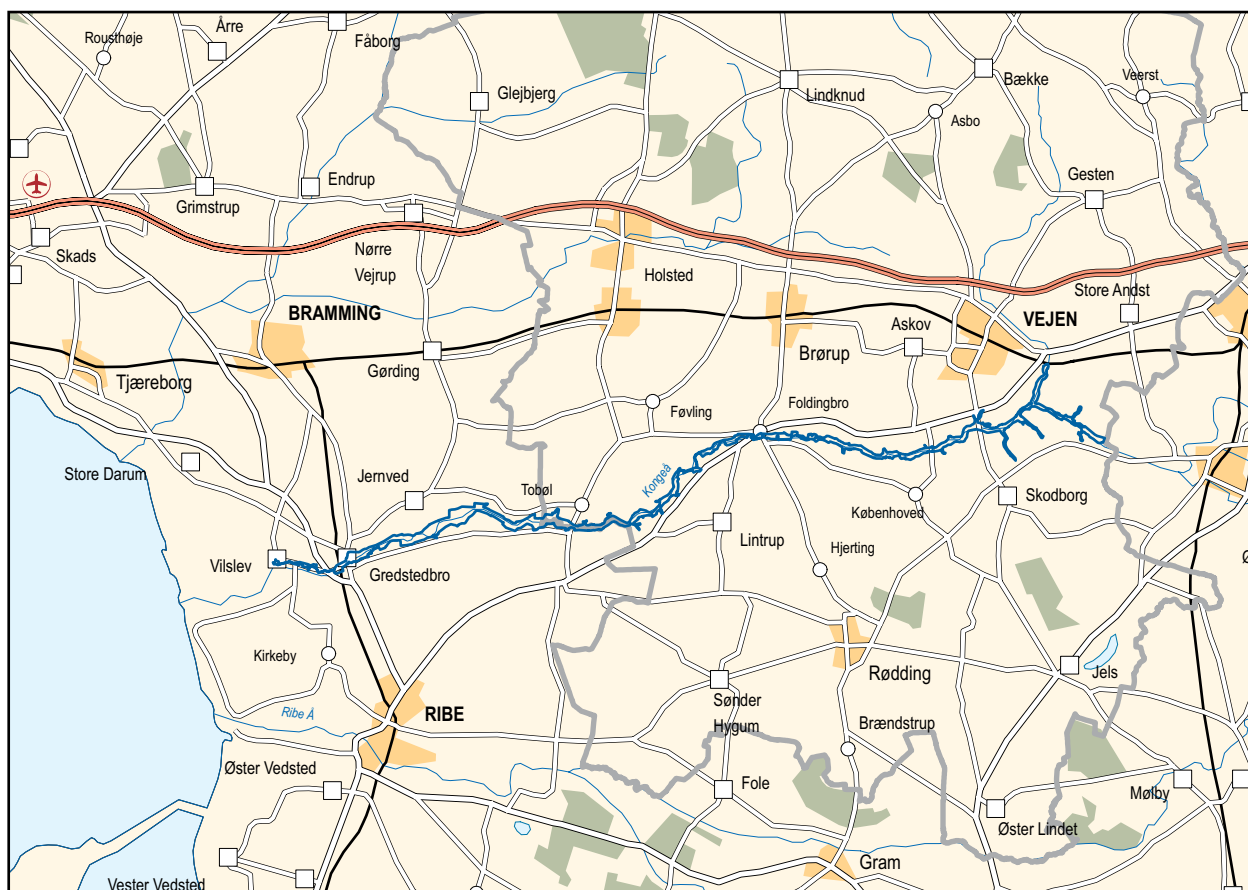
Handleplanen for Kongeå beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden 2015. Kommunerne og Naturstyrelsen skal sikre gennemførelse af handleplanen.

Målet er, at standse tilbagegangen for de naturtyper og arter der findes her. De små spredte naturtypeforekomster skal sikres via udvidelse og sammenkædning.

Indsatsen rettes især mod naturtyperne "surt overdrev", "tidvis våd eng", "kildevæld" og "rigkær" og odder.

Nogle arealer fremstår nu tilgroede med pil og høje stauder. For at forbedre naturkvaliteten af områderne, skal her ryddes og indføres græsning. Andre steder er arealerne overgræssede og næringsbelastede. Her skal plejen justeres og næringstilførselen begrænses.

Indsatsen udføres af lodsejerne i området og er frivillig. Der findes en række tilskudsordninger, der kan søges gennem NaturErhvervsstyrelsen.

Baggrund

Der er udarbejdet statslige Natura 2000-planer for 246 Natura 2000-områder, som kan findes her: Natura 2000-plan (www.nst.dk).

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område 91, Kongeå.

Handleplanen er udarbejdet af Vejen Kommune, Esbjerg Kommune og Naturstyrelsen.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder – bortset fra skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Hver kommune sikrer gennemførelse for sit område inden udgangen af år 2015.

Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Naturstyrelsen sikrer gennemførelse af disse dele af handleplanen inden udgangen af år 2021.

Naturstyrelsen er offentlig lodsejer på 1,3 ha ved Lintrup Sidekanal og gennemfører Natura 2000-planen direkte i sin driftsplan. Der er et resumé af driftsplanen i bilag 4. Herudover indgår denne driftsplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens bilag 2.

Handleplanen er udarbejdet med hjemmel i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24/9-2009), bekendtgørelse nr. 1117 af 25/11-2011 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner og bekendtgørelse 1116 af 25/11-2011 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning.

Det fremgår af lovgivningen, at en handleplan skal indeholde:

- en prioritering af handleplan-myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden
- en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
- de forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus
- at en handleplan ikke må stride imod retningslinjer fastsat i den statslige Natura 2000-plan.
- at en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelse af handleplanen.

Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen og -handleplanen til grund.

I handleplanen anvendes en række Natura 2000-begreber m.m., som er defineret nærmere i bilag 5.

Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Natura 2000-område nr. 91

Kongeå

Områdebeskrivelse

Habitatområdet dækker et areal på 805 ha, hvor de centrale elementer er selve vandløbet og de tilstødende eng- og moseområder. Kongeå udspringer ved Faris i det gamle Sønderjyllands Amt og løber ud i Vadehavet. Som hovedvandløb i et vidt forgrenet vandsystem er Kongeå en særdeles vigtig hovedkorridor. I 1978 blev gennemført en landskabsfredning af 820 ha omkring det uregulerede vandløb i Kongeådalene. Især på nordsiden af åen er driften i dag ret intensiv, og de fleste engarealer er præget af omlægninger og gødskning.

Vigtigste naturværdier

Kongeå er et af de få store vandløb med udløb i Vadehavet. Den er stort set ureguleret på lange strækninger. Store dele af den fredede ådal er eng- og mosearealer. Spredt langs vandløbet er der - især på sydsiden af åen - registreret værdifulde rigkær, kildevæld og sure overdrev. Alle tre naturtyper er forholdsvis sjældne i det sydvestlige Jylland. Snæblen forekom tidligere talrigt i Kongeå. Forekomsten var et resultat af et målrettet forsøg på at retablere bestandene ved massiv udsætning af yngel, der hvor snæblen tidligere har haft selvreproducerende bestande. I Kongeå er bestanden formodentlig uddød nu, men der forekommer af og til strejfer fra bestandene i nabovandløbene. Vandløbet er levested for både hav-, flod- og bæklampret. Især sidstnævnte er almindelig i hele vandløbssystemet. Der er fundet spor af odder på flere lokaliteter langs Kongeå. Fundene tyder på en lille men stabil bestand.

Trusler mod områdets naturværdier

Generelt er det spærringer for vandrefisk og medicin og hjælpestoffer fra dambrug, der udgør den største trussel mod fiskearterne på udpegningsgrundlaget. Det gælder for alle de kortlagte, terrestriske naturtyper, at den nedre tålegrænse for luftbåret kvælstof er overskredet. Næringsstofbelastning udgør især en trussel mod de små, men værdifulde forekomster af rigkær, kildevæld og sure overdrev, idet den høje ende af tålegrænseintervallerne er overskredet for dele af disse naturtyper i området. Tilgroning med træer, buske og høje urter er en trussel mod næringsrige søer, kildevæld og rigkær. De sure overdrev er overvejende afgræsset, og derfor kun i mindre grad truet af tilgroning. Til gengæld er der tegn på, at overgræsning i et vist omfang medvirker til eutrofiering af disse arealer. Kæmpe-Bjørneklo findes spredt på eng- og mosearealerne langs størstedelen af vandløbssystemet. Arten er en trussel mod områdets naturtyper.

Målsætning og indsats

Snæblen sikres gunstig bevaringsstatus. Dette forudsætter fri passage og en selvreproducerende gydebestand i vandløbet. Gyde- og opvækstbetingelser for snæblen forbedres ved forbedring af vandkvaliteten og de fysiske forhold, med særlig opmærksomhed på fjernelse af spærringer. Da snæblen er akut truet af

Handleplan

udryddelse, prioriteres forbedrede forhold for snæblen over genetableringen af de mest hensigtsmæssige hydrologiske forhold for de våde naturtyper.

Områdets rigkær og sure overdrev prioriteres højt. Arealet med rigkær udvides med i størrelsesordenen 7-13 ha rigkær, arealet med surt overdrev udvides med i størrelsesordenen 2-3 ha., og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i rigkær, tidvis våd eng og kildevæld, og de beskyttes så vidt muligt mod den for naturtyperne uhensigtsmæssige hydrologi, der kan blive en følge af oversvømmelse af ånære arealer af hensyn til snæbel. Arealet med kildevæld og arealet med tidvis våd eng udvides begge med i størrelsesordenen 1-2 ha.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Der sikres velegnede levesteder for bæklampret, flodlampret, havlampret, snæbel og odder. For odder tages hensyn til artens sårbarhed overfor forstyrrelser.

Invasive arter som Kæmpe-Bjørneklo søges bekæmpet, og deres spredning forebygges.

Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	x			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger	x			
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	x			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)		x		
Reducere forstyrrelser		x		
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder		x		
Sammenkædning af naturarealer Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.	x			

Mål for planperioden (Natura 2000-planens indsatsprogram)

Natura 2000-planens indsatsprogram er bindende retningslinjer for handleplanen i første planperiode, og anvendes derfor som handleplanens mål. Dette indsatsprogram skal være gennemført med udgangen af år 2015, dog år 2021 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Indsatsprogrammet vedrører alene naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, jf. bilag 1.

Indsatsprogrammet er på side 20 i Natura 2000-planen.

Her er et sammendrag af Natura 2000-planens indsatsprogram:

Naturtyper ved Kongeåen:

- De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi på arealer med rigkær, tidvis våd eng og kildevæld.
- Invasive arter som kæmpe-bjørneklo søges bekæmpet og deres spredning søges forebygget.
- Hvor de naturgivne forhold gør det muligt, skal der ske en udvidelse og sammenkædning af områderne med naturtyperne på udpegningsgrundlaget med særlig vægt på rigkær, surt overdrev, tidvis våd eng og kildevæld.
-
- De konkrete retningslinier for lysåbne naturtyper i 1. planperiode er, at der skabes forudsætninger for følgende udvidelse af naturtyperne:

Surt overdrev	2-3 ha
Tidvis våd eng	1-2 ha
Kildevæld	1-2 ha
Rigkær	7-13 ha

Arter:

- Der sikres levesteder for odder med hensyntagen til artens sårbarhed overfor forstyrrelser.

Indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen:

Husdyrgodkendelsesloven:

- Reduktion af den luftbårne kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper reguleres via denne lov.

Vandplanen:

- Tilførelsen af næringsstoffer til vandløb og søer reguleres.
- Vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet.
- Der sikres velegnede levesteder for bæklampret, flodlampret og havlampret

- Gyde- og opvækstbetingelser for snæblen forbedres ved forbedring af de fysiske forhold i vandløbet. Denne indsats sikres gennem vandplanlægningen. Da snæblen er akut truet af udrydning, prioriteres forbedrede forhold for den over genetableringen af de mest hensigtsmæssige hydrologiske forhold for de våde naturtyper. Hvis det er muligt skal oversvømmelserne ske, hvor det ikke har en negativ indflydelse på naturtyperne.

Engarealer oversvømmes ved Kongeåen.

Foto: Peter Carlsson

Forventede metoder og forvaltningstiltag

Her angives de metoder og forvaltningstiltag, som forventes at skulle anvendes for at opfylde handleplanens mål (Natura 2000-planens indsatsprogram). Der angives dog *ikke* metoder og forvaltningstiltag for offentlige arealer, hvor lodsejerne selv udarbejder drifts- og plejeplaner for at gennemføre Natura 2000-planen. Der henvises til resumé af denne offentlige drifts- og plejeplanlægning i bilag 4.

Den konkrete indsats vil ske gennem dialog med lodsejere i området og forventes i stort omfang udmøntet ved, at lodsejeren, evt. ved hjælp fra sin konsulent, søger om tilskud, til at udføre naturplejen. Støtten søges gennem en række særlige tilskudsordninger under Landdistriktsprogrammet. For nærmere information om tilskudsordninger henvises til NaturErhvervsstyrelsen.

Naturtyper

I tabel 1 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Tabellen er inddelt i 2 grupper:

- Lysåbne naturtyper (se bilag 1)
- Ny habitatnatur (dvs. forventede udvidelser af naturtyperne)

Hovedparten af arealet med naturtyper er kortlagt, og kan ses på hjemmesiden PRIOR.

I tabel 1 er der et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for de kortlagte naturtyper, samt et skøn over omfanget af ny habitatnatur. I den forbindelse skelnes mellem "Igangværende indsats" og "Behov for ny indsats", da der allerede er igangværende indsatser i Natura 2000-området, der bidrager til at opfylde handleplanens mål.

Arealer angivet i tabel 1 er potentielle bruttoarealer, der vil blive undersøgt nærmere i planperioden med henblik på at vurdere gennemførlighed. Indsatsens præcise omfang i planperioden vil bero på en biologisk, teknisk og økonomisk vurdering og vil sikre Natura 2000-planens målopfyldelse ved at:

- Arealer med disse naturtyper indenfor Natura 2000-området ikke går tilbage
- Tilstanden samlet set ikke forringes i denne planperiode.

Hvor der i Natura 2000 planen er angivet eksakte antal hektar, er disse antal også normsættende for handleplanens ambitionsniveau og der er således ikke tale om potentielle bruttoarealer. Det gælder i tabel 1 for naturtypen rigkær.

Tabel 1: Forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede metoder og forvaltnings-tiltag	Skøn over omfanget af:		
	Igangværende indsats	Behov for ny indsats	Samlet indsats**
Lysåbne kortlagte naturtyper:			
Rydning af uønsket opvækst	0 ha	op til 3 ha	op til 3 ha
Forbedring af hydrologi	0 ha	op til 1 ha	op til 1 ha
Græsning eller høslæt	Ca. 9 ha	op til 9 ha	op til 18 ha
Justering af pleje på arealer med overgræsning og eutrofiering	0 ha	op til 1 ha	op til 1 ha
Ny habitatnatur*:			
Udvidelse af naturtypen Surt overdrev	Ca. 0,5 ha	op til 2,5 ha	op til 3
Udvidelse af naturtypen Tidvis våd eng	Ca. 0,5 ha	op til 1,5 ha	op til 2
Udvidelse af naturtypen Kildevæld	Ca. 0,4 ha	op til 1,4 ha	op til 2
Udvidelse af naturtypen Rigkær	Ca. 2 ha	5 - 11 ha	7 - 13

* I bilag 3 er der et kort, som viser potentielle områder for ny habitatnatur.

** Dog må arealer og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke gå tilbage eller forringes.

Ved Kongeåen finder man på ådalsskrænterne naturtypen surt overdrev, der er tørre, kuperede arealer, der er karakteriseret ved en lang ekstensiv drift med afgræsning. Her findes en vegetation domineret af græs og urter på siliciumholdig sur bund. Inden de karakteristiske arter, som katteskæg og guldblomme, kan indfinde sig, skal arealerne have en forhistorie med afgræsning, men uden påvirkning af gødsning og sprøjtning.

Foto: Inge Lise Møller Jensen.

Naturbeskyttelse

Bemærk at de forskellige plejetiltag i § 3- beskyttede naturarealer kræver dispensation fra Naturbeskyttelsesloven.

Rigkær er enge og moser med konstant vandmættet jordbund, hvor grundvandet er mere eller mindre kalkholdigt. Derfor er naturtypen sjælden vest for isens hovedstilstandslinie, der går lige øst for Vejen. Med græsning eller høslet er vegetationen lavtvoksende med mange starrer og mosser. Det er også her man finder mange orkidéer.

Foto: Top-Star (Foto: Peter Carlsson), Maj-Gøgeurt (Foto: Inge Lise Møller Jensen)

Arter

Naturstyrelsen har vurderet, at der i denne planperiode ikke er behov for indsats for arter på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i området.

Prioritering af den forventede forvaltningsindsats

Indsatsen i 1. planperiode skal standse tilbagegangen for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. I Natura 2000-planen er dette mål udmøntet i fire sigtelinjer:

- Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.
- Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer, og/eller etablering af spredningskorridorer.
- Sikring af naturtyper og levesteder som ikke er beskyttede.
- Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

De fire sigtelinjer lægger niveauet for den indsats, som handleplanmyndighederne skal gennemføre, og er udtryk for den nationale prioritering i 1. planperiode.

I første planperiode gælder indtil videre den med Grøn Vækst afledte nationalpolitiske præmis om frivillighed i Natura 2000-indsatsen, hvilket også er baggrunden for økonomiaftalen for 2013 ml. regeringen og KL, der lægger de økonomiske rammer for den kommunale Natura 2000-indsats.

Her beskrives de dele af indsatsprogrammet, som handleplanmyndighederne forventes at gennemføre med særligt fokus og tidligt i planperioden:

Indsatsen i 1. planperiode vil koncentrere sig om at stoppe tilbagegangen for den kortlagte habitatnatur i området. Derfor skal følgende naturtyper sikres en hensigtsmæssig drift og pleje:

Rigkær, surt overdrev, tidvis våd eng og kildevæld.

Det prioriteres også at udvide de sårbare naturtyper rigkær og surt overdrev i habitatområdet.

1) Opsøgende indsats over for lodsejere prioriteres først, hvor der er arealer med naturtyper, der allerede er kortlagt, og hvor naturtypen har ugunstig bevaringsstatus (se bilag 3)

Opsøgende indsats over for lodsejere prioriteres derefter,

2) hvor lodsejere er særlig interesserede i at gennemføre en indsats inden for arealer der er udlagt til potentiel ny habitatnatur (se bilag 3).

3) hvor lodsejere er særlig interesserede i at gennemføre en indsats uden for arealer, der er udlagt til potentiel ny habitatnatur (se bilag 3).

Den indsats, der skal ske prioriteres i følgende rækkefølge:

1. Hegning og græsning
2. Rydning
3. Etablering af naturlig vandstand

Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo prioriteres efter kommunernes indsatsplaner for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

Forventet effekt

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter.

Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

Lysåbne naturtyper:

- Rydning af uønsket opvækst

I forbindelse med pleje af lysåbne arealer vil det ofte være nødvendigt at foretage en rydning af buske og træer. Det vil typisk være arealer, hvor græsning eller slåning har været enten utilstrækkelig eller helt opgivet, og der har indfundet sig uønsket opvækst. Det kan f.eks. være pilekrat i moser og enge. Rydningen sikrer, at den flora og fauna, der trives med lysåbne forhold, ikke skygges bort. Desuden vil rydning ofte bidrage til at bekæmpe invasive arter. Det er vigtigt, at det ryddede opvækst fjernes for at skabe gode vækstbetingelser for den lysåbne vegetation.

Ved rydning af arealer med stort potentiale for at udvikle ny habitatnatur vil den vegetation, der er karakteristisk for naturtypen, kunne indfinde sig efter få år. Det gælder særligt for tidlige tilgroningsstadier af naturtyperne.

I de våde enge langs Kongeåen, finder man naturtyperne rigkær, kildevæld og tidvis våd eng. Engene er pletvis tilgroede med pilebuske og skal ryddes, for at forbedre og udvide arealet med disse lyskrævende naturtyper. Nogle steder skal der bevares områder med pil af hensyn til at bibeholde levesteder for odderen. Det er kun få overdrev, der er tilgroede.

Desuden gennemføres en indsats for at bekæmpe kæmpe-bjørneklo.

- Forbedring af hydrologi

Lukning af grøfter, fjernelse af drænrør mv. kan være afgørende plejetiltag for våde naturtyper som f.eks. rigkær. Effekten af de mere naturlige vandstandsforhold vil typisk være, at fugtigbundsarterne bliver mere dominerende, og at der genindvandrer flere arter tilknyttet våd og fugtig bund. Desuden vil uønsket opvækst af træer og buske blive hæmmet, nedbrydning af fœrnalag vil ophøre og der vil opbygges nyt tørvelag. Det vil sikre mindre næringsfrigørelse og CO₂-udslip.

Ved Kongeåen vil indsatsen blive koncentreret om at lukke grøfter og kanaler på enkelte arealer, der potentielt kan udvikles til rigkær.

- Græsning eller høslæt

Hovedparten af de lysåbne naturtyper er betinget af græsning eller høslæt. Overlades de til sig selv uden drift, vil de gro til i høje urter og græsser og med tiden springe i krat og skov. Det er en naturlig proces, men hvis det får lov at ske, vil et stort antal arter blive skygget bort.

Græsning eller høslæt vil derfor have en stor positiv effekt på de fleste lysåbne naturtyper og vil ofte være en forudsætning for gunstig bevaringsstatus. Der er dog enkelte lysåbne naturtyper, som ikke eller kun i særlige tilfælde vurderes at have behov for afgræsning eller høslæt.

Græsning eller høslæt er også et middel til at bekæmpe invasive arter, samt forebygge tilgroning.

Afgræsning foregår bedst uden eller med begrænset tilskuds fodring. Plejen kan også ske ved høslæt (d.v.s. med fjernelse af den afslåede biomasse). Denne pleje vil være særlig positiv, idet plejen i disse tilfælde både sikrer lysåbne forhold og fjerner næringsstoffer fra arealerne.

I Kongeådalen er engene mange steder præget af høje urter, der forhindrer de lyskrævende plantesamfund i at få optimale betingelser og overdrevene er mange steder overgræssede og næringsbelastede. Næringen kommer både fra de omkringliggende marker og de græssende dyr. Her skal plejen justeres, så de karakteristiske arter kan indfinde sig.

- Næringsstoffer

Mængden af luftbårent kvælstof reguleres via Husdyrgodkendelsesloven. For at mindske yderligere tilførsel af næringsstoffer, må der ikke ske tilskuds fodring på arealer der afgræsses (dog undtaget mineraltilskud) eller fodring af vildt i habitatområdet.

Især overdrevene er truet af næringsstoffer fra de omkringliggende marker.

Ny habitatnatur:

- Udvidelser af naturtyper

Den ny habitatnatur skal typisk sammenbinde små, spredte forekomster af naturtyperne og/eller udvide arealet af truede naturtyper. Når arealet øges, stiger mængden af potentielle levesteder for de truede arter også.

Hvis udvidelserne sker på arealer med et stort potentiale for genskabelse af den pågældende naturtype, vil der med den nødvendige indsats (forbedring af vandstandsforhold, rydning mv.) og pleje (afgræsning eller høslæt) kunne udvikles ny habitatnatur på relativt få år. Det kan f.eks. være arealer, der tidligere har rummet naturtypen og som ligger i nær tilknytning til eksisterende arealer med naturtypen. Hvis udvidelsen derimod foregår på tidligere landbrugsjord, må udviklingen mod habitatnatur af høj kvalitet forventes at tage væsentlig længere tid (ofte flere årtier).

Den ny habitatnatur skal typisk sammenbinde små, fragmenterede forekomster af naturtyperne og/eller udvide arealet af truede naturtyper. Desuden kan det være for at øge levestederne for truede arter.

Arter:

- **Indsats for arter**

Odderen sikres ved at bibeholde egnede levesteder for arten i form af krat og uforstyrrede områder. Der er ikke planlagt en særlig indsats for odderen, idet området vurderes at have tilstrækkeligt store levesteder for den.

Strategisk miljøvurdering

Lov om miljøvurdering af planer og programmer (Lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009) sætter rammer for krav om miljøvurdering af offentlige planer. For samtlige statslige Natura 2000 planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Natura 2000 handleplanen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000 planer. Handleplanen sætter ikke nye rammer for fremtidige anlægstilladelser og vil ikke kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt. Handleplanen er dermed ikke omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer. Vejen Kommunes afgørelse af, at handleplanen ikke er omfattet af miljøvurderingsloven kan påklages efter miljøvurderingslovens § 16 stk. 2. Klage kan, indenfor 4 uger fra offentliggørelse af forslag, indgives til Natur- og Miljøklagenævnet mod et gebyr på 500 kr. Information om gebyrordningen findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Bilag

Bilag 1:

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. H80:

Naturtypenr. Naturtype		Handleplan-myndighed			I alt kortlagt* (hektar)
		Antal ha kortlagt i Vejen Kommune	Antal ha kortlagt i Esbjerg Kommune	Antal ha kortlagt på Naturstyrelsens arealer	
6230	Surt overdrev	7,0	0	0,03	Ca. 7
6410	Tidvis våd eng	0,6	0	0	0,6
7220	Kildevæld	0,2	0	0	0,2
7230	Rigkær	10,4	0	0	10,4
3150	Næringsrig sø	-			Ej kortlagt
3260	Vandløb	-			Ej kortlagt
6430	Urtebræmme	-			Ej kortlagt
I alt*		18,2	0	0,03	18,2

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planer i egne drifts- og plejeplaner.

Arter

1355	Odder
1095	Havlampret
1096	Bæklampret
1099	Flodlampret
1113	Snæbel

Bilag 2: Fordeling af indsats mellem handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne. Det drejer sig om følgende retningslinjer:

Der skabes forudsætninger for følgende udvidelse af naturtyperne:

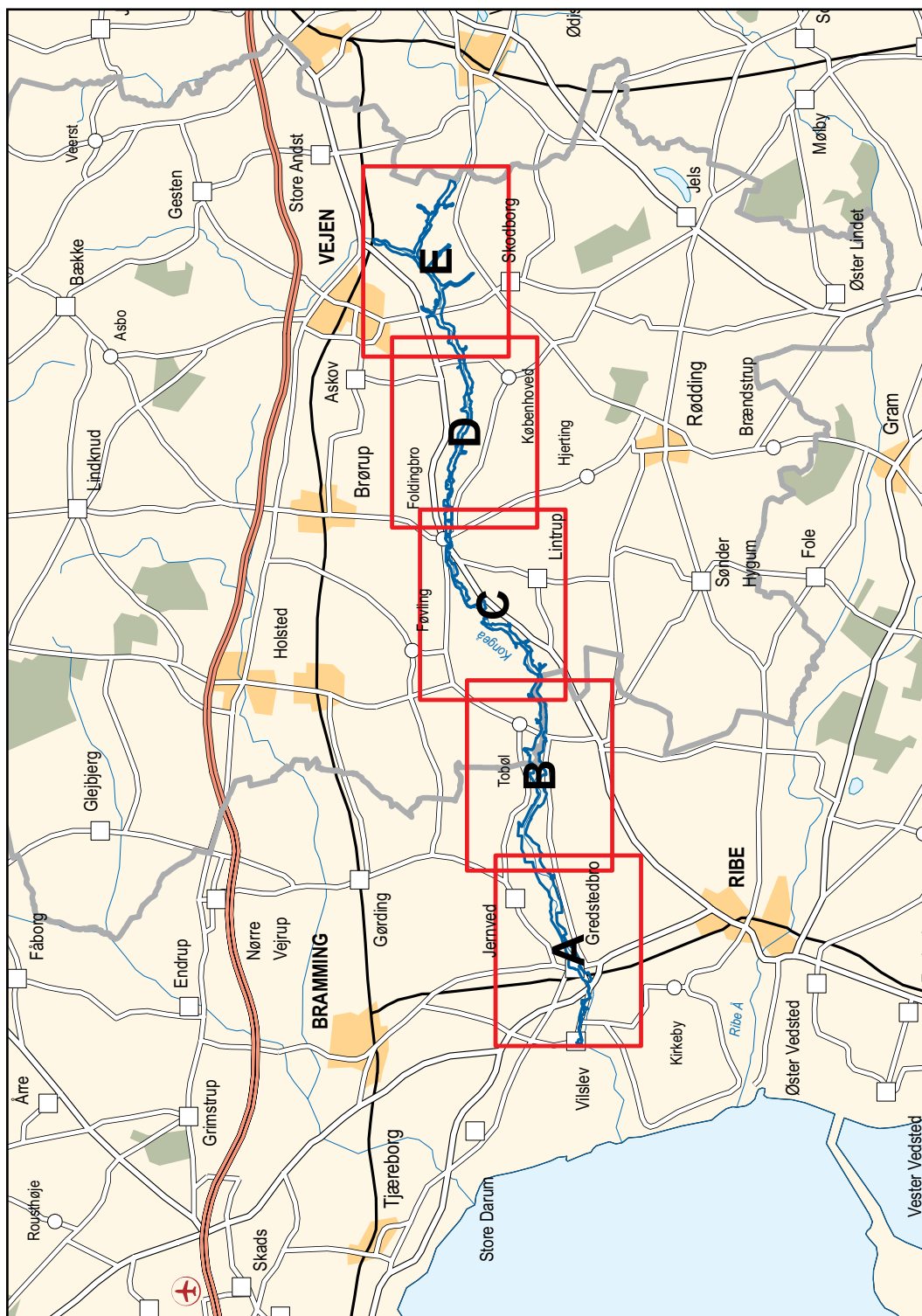
Surt overdrev	op til 3 ha
Tidvis våd eng	op til 2 ha
Kildevæld	op til 2 ha
Rigkær	7 - 13 ha

Det kan både være handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor omfatter bilag 2 både private og offentlige arealer (inkl. offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejder drifts- og plejeplan).

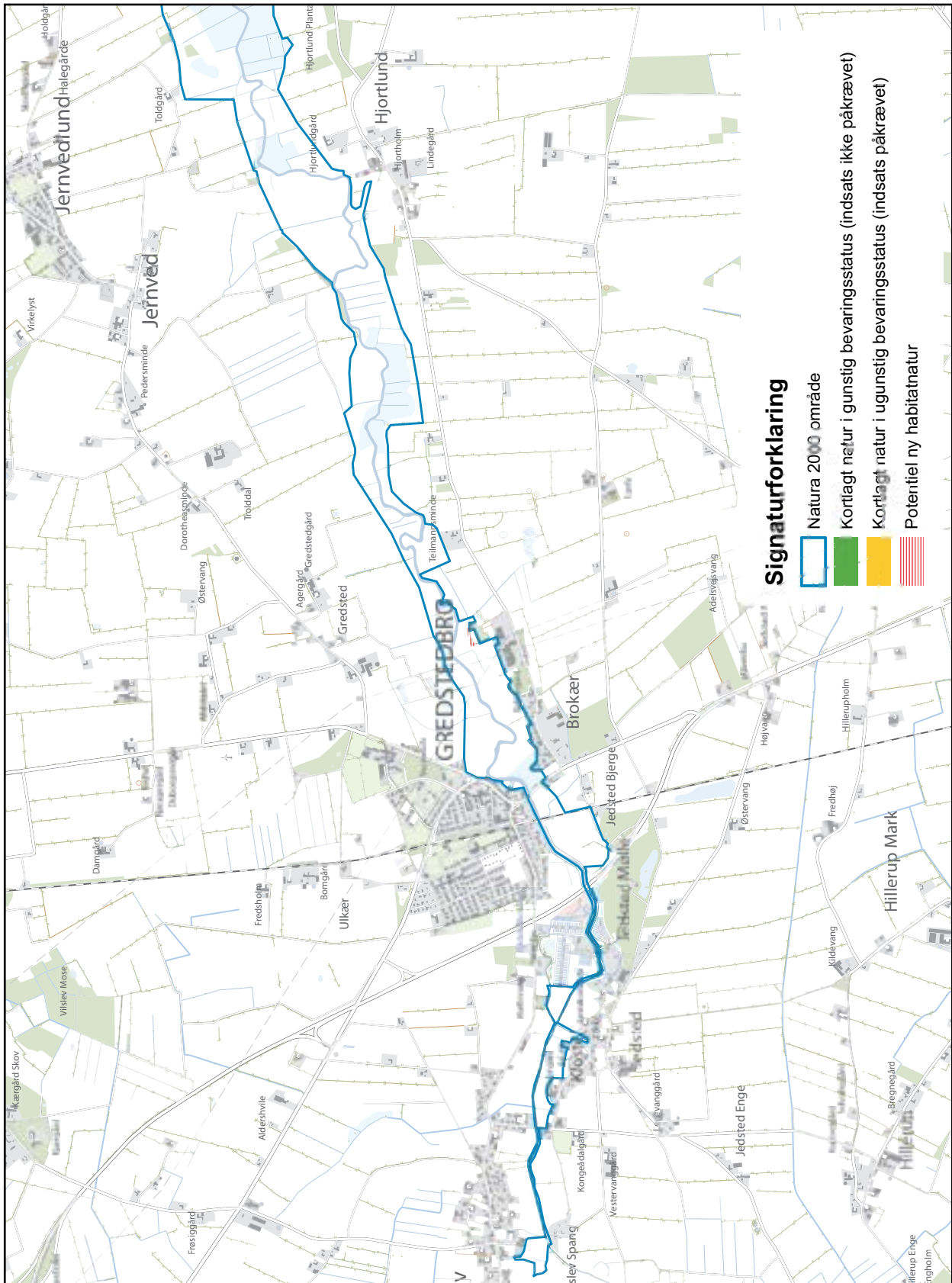
Der er aftalt følgende opgavefordeling mellem de offentlige lodsejere og handleplan-myndigheder i Natura 2000-området:

	Handleplan-myndighed		Offentlige lods- ejere	Totalt skabes forudsætninger for følgende udvidelser
	Esbjerg Kom- mune	Vejen Kommune		
Udvidelse af naturtypen Surt overdrev	op til 1 ha	op til 1 ha	0 ha	op til 2 ha
Udvidelse af naturtypen Tidvis våd eng	0 ha	op til 2 ha	0 ha	op til 2 ha
Udvidelse af naturtypen Kildevæld	0 ha	op til 2 ha	0 ha	op til 2 ha
Udvidelse af naturtypen Rigkær	0 ha	7 - 13 ha	0 ha	7 - 13 ha
Udvidelse af levesteder for arter	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha

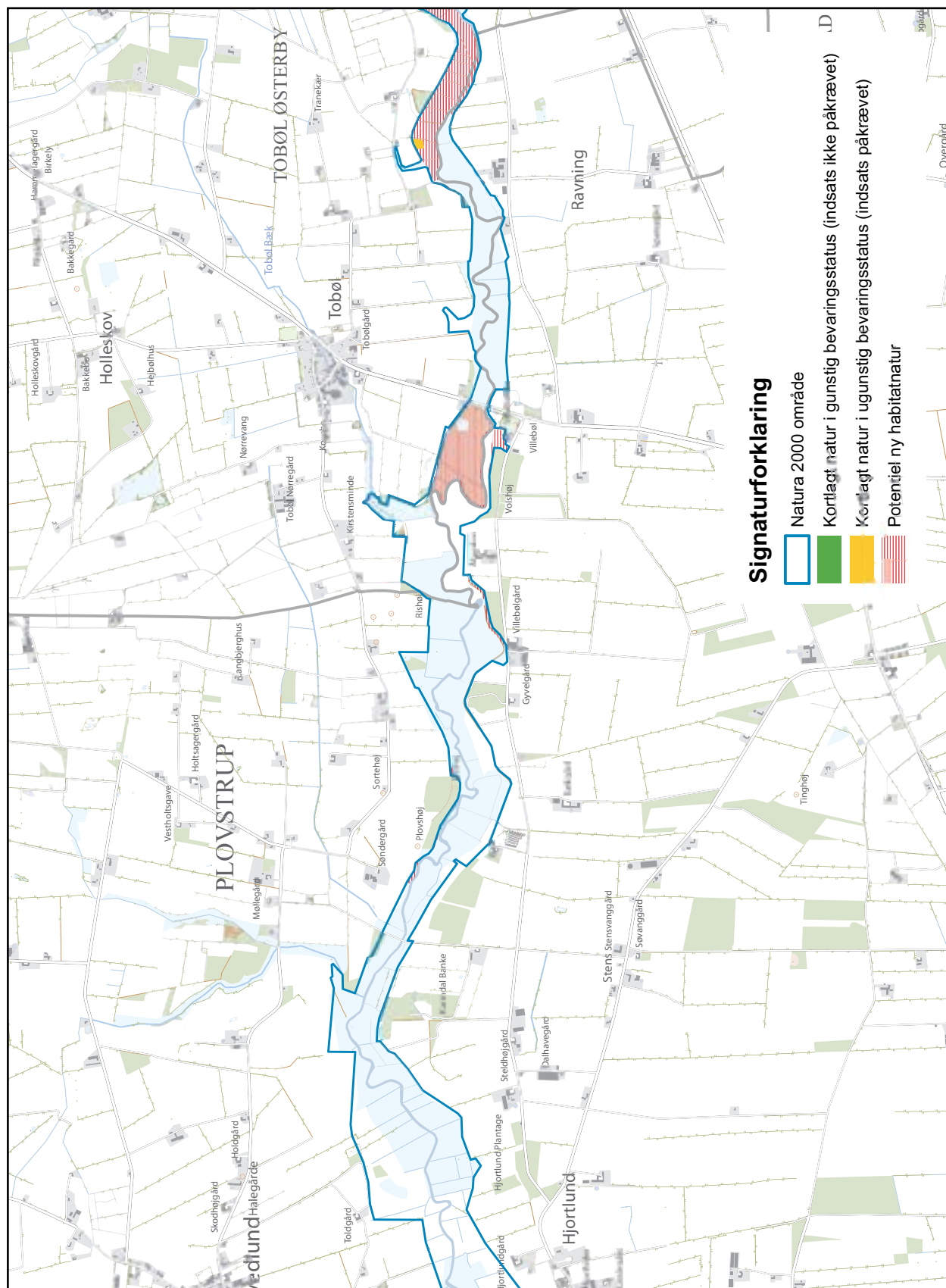
Bilag 3: Kort med kortlagte naturtyper samt potentielle områder for ny habitatnatur

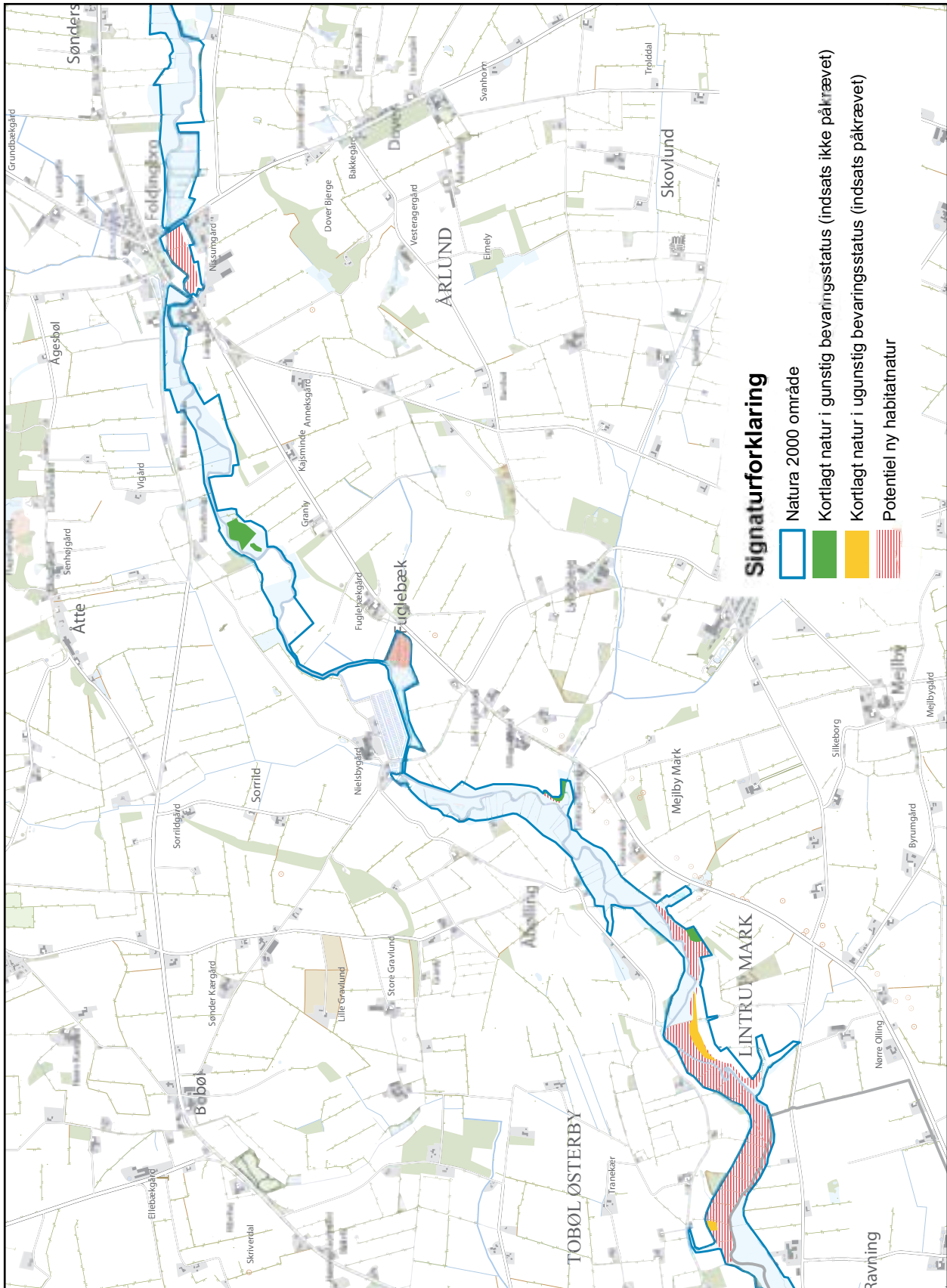
Bilag 3A

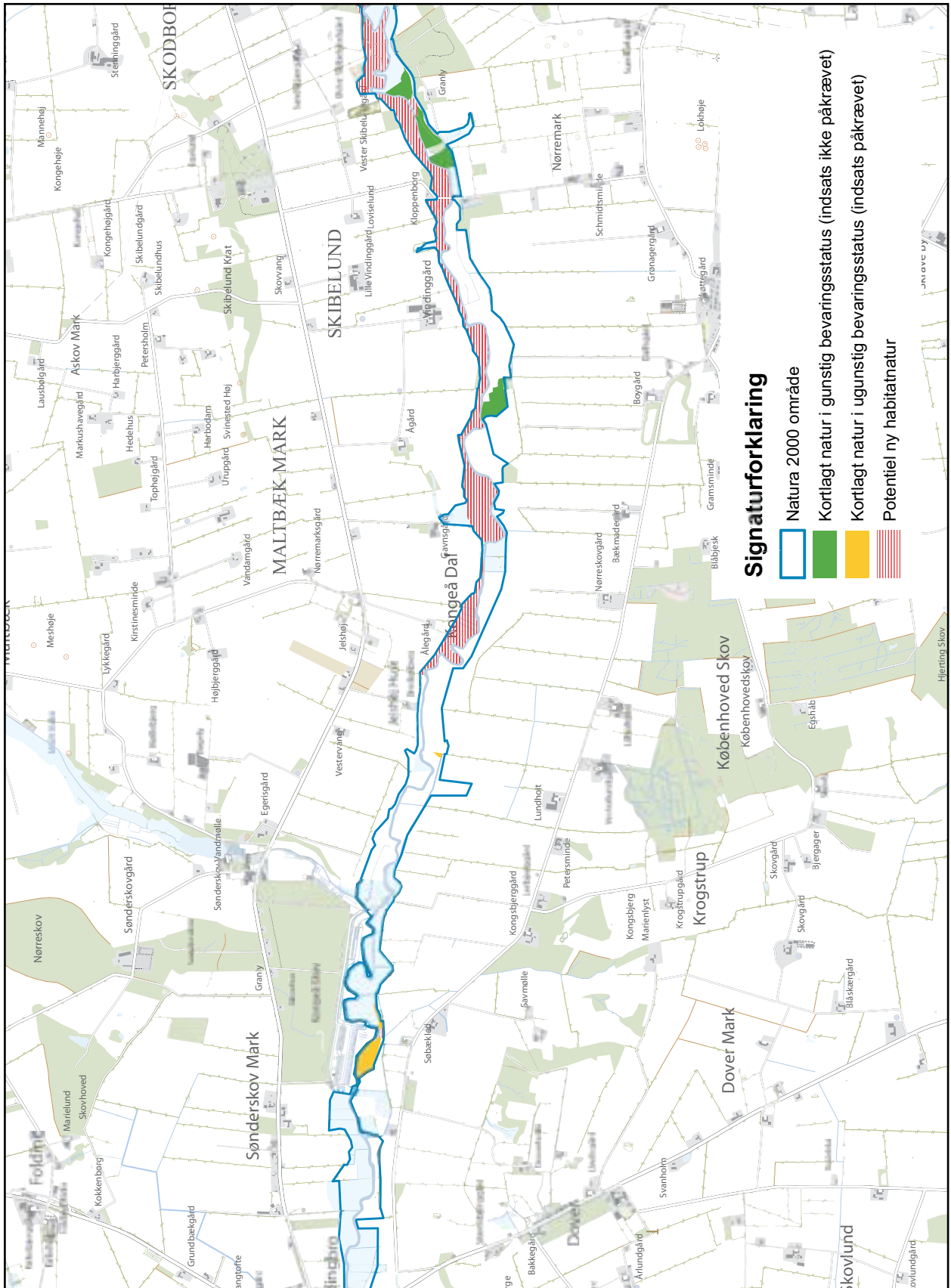
Bilag 3B

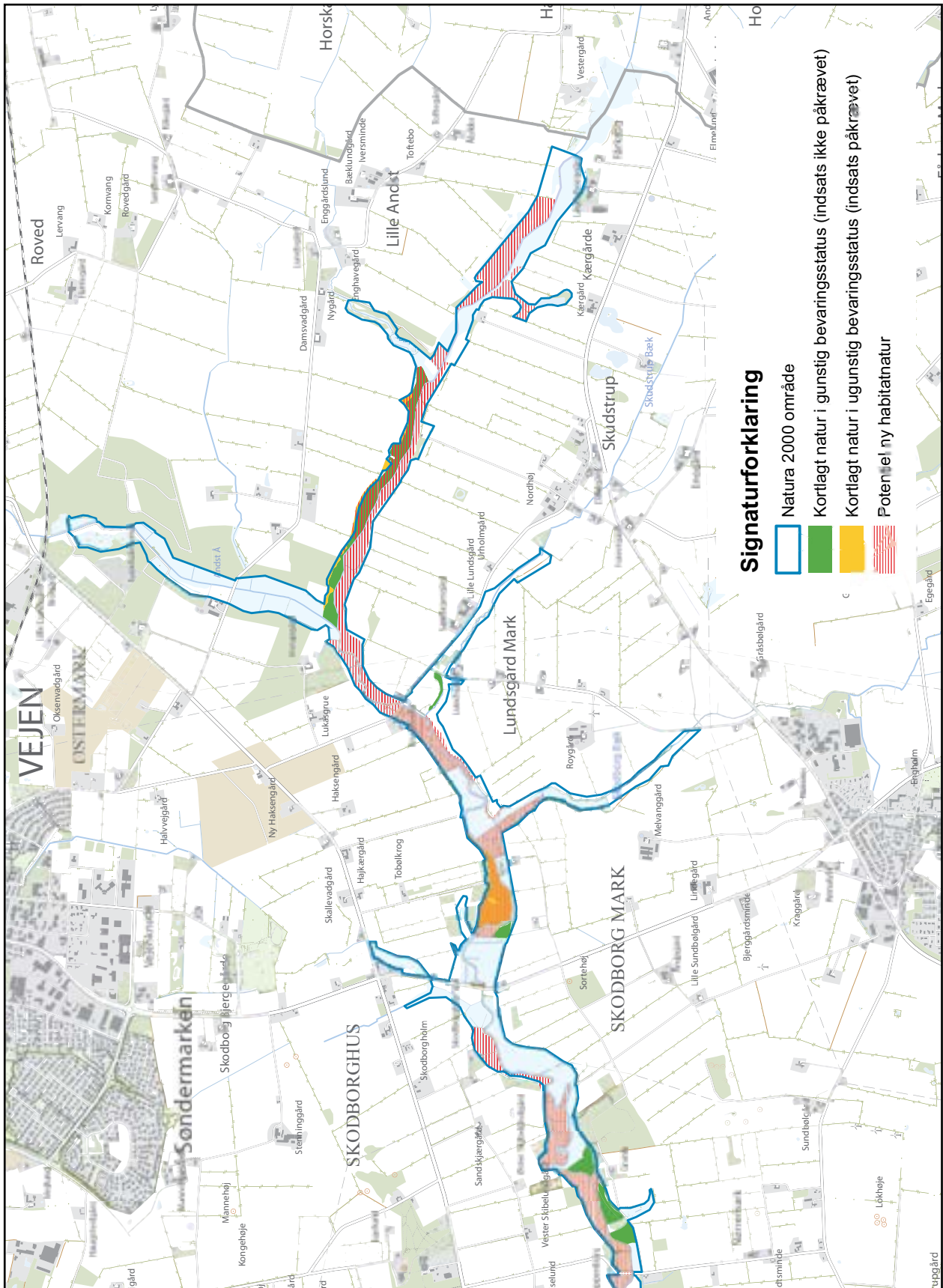
Bilag 3C

Bilag 3D

Bilag 3E

Bilag 4: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Der er ikke udarbejdet særskilt plejeplan for Naturstyrelsens arealer.

Bilag 5: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyg) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .

Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkege-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR .
Tilstandsklasse	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: Høj tilstand God tilstand Moderat tilstand Ringe tilstand Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR .
Gunstig bevaringsstatus	En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når: arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når: bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside .

Natura 2000-handleplan	Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Naturstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan. I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.
Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.
Prædatorer og prædation	Dyr, der spiser andre dyr, disses unger eller æg, kaldes for prædatorer. Det kan fx være ræve, mink, krager eller husskader. Jordrugende fugle er særligt følsomme over for prædation.
Fragmentering	Opdeling af naturområder eller levesteder for arter kaldes også for fragmentering. Fragmentering er negativt for naturen, da det samlede naturareal bliver mindre, naturen påvirkes mere på grund af en større kontaktflade til agerjord, vejarealer m.m. og fordi at bestandene af arter i de enkelte områder bliver isolerede fra hinanden.
Hydrologi	Hydrologi er i denne sammenhæng et andet ord for vandstandsforhold. Afvanding med grøfter og dræn forandrer naturen, og ændrer livsbetingelserne for planter og dyr. En række naturtyper som våd hede, klitlavninger samt moser kan kun findes, hvor der er en vandmættet jordbund. Desuden er mange fuglearter afhængige af at kunne søge føde på fugtige enge og lavninger.

fortsættes næste side

<p>Skovnaturtypebevarende drift og pleje</p>	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde: Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold: Vedvarende skovdække Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse Ingen gødsning, kalkning eller kemisk bekæmpelse Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet Ingen øget afvanding Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag: Bevaring af store træer til død og henfald Bekæmpelse af invasive arter Etablering af naturlige vandstandsforhold Forberedelse til skovgræsning</p>
<p>Urørt skov</p>	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner: Ingen skovdrift Ingen fjernelse af levende eller døde træer Ingen gødsning, kalkning eller kemisk bekæmpelse Ingen forstyrrelse af jordbunden Ingen oprensning eller nygravning af grøfter Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt</p>

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Esbjerg
Kommune

Vejen KOMMUNE